

Nr 39.

Ankom till riksdagens kansli den 23 mars 1920 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 och 9 §§ i förordningen den 18 juni 1915 om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom de delar av Västerbottens och Norrbottens län, som ej höra till lappmarken, ävensom två i ämnet väckta motioner.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 13 januari 1920 avlämnad, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 4, har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 och 9 §§ i förordningen den 18 juni 1915 om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom de delar av Västerbottens och Norrbottens län, som ej höra till lappmarken.

Förslaget till förordning är av följande lydelse:

»Förslag till Förordning

om ändrad lydelse av 1 och 9 §§ i förordningen den 18 juni 1915 om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom de delar av Västerbottens och Norrbottens län, som ej höra till lappmarken.

Härigenom förordnas, att 1 och 9 §§ i förordningen den 18 juni 1915 om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom de delar av Västerbottens och Norrbottens län, som ej höra till lappmarken, såsom dessa paragrafer lyda enligt förordningen den 19 juni 1917, skola i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 10 saml. 17 b häft. (Nr 39.)

1 §.

Å enskilde — — — nedan stadgas.

Skall avverkningen ske för oundgängligt husbehov inom skifteslaget, där fastigheten är belägen, eller angränsande skifteslag, vare tillstånd icke erforderligt. Ej heller erfordras tillstånd i fråga om virke, som försålts till enskilda förbrukare för att inom denna förordnings tillämpningsområde användas till brännved för eget oundgängligt husbehov, dock att innehavare av avverkningsrätt endast med fastighetsägarens särskilda samtycke må verkställa dylik avverkning; skolande sålunda avverkat virke före avforslingen upphuggas till kastved.

Virke, som avverkats enligt andra stycket av denna paragraf, må ej försågas å sådan såginrättning, där sågning för export äger rum (exportsåg), så framt det ej stämplats efter ty nedan sägs.

9 §.

Bedriver — — — värde.

Innefattar — — — sagt.

Låter någon, i strid mot föreskriften i 1 § andra stycket andra punkten, bortföra virke, innan det upphuggits till kastved, eller, i strid mot föreskriften i tredje stycket av samma paragraf, försåga ostämplat husbehovsvirke å exportsåg, straffes med böter från och med tio till och med tvåhundra kronor. Lag samma vare, där någon bryter mot sådan föreskrift om tillsyn å avverkning, som skogstjänsteman enligt 3 § andra stycket meddelat, eller i strid mot vad i samma stycke är stadgat kolar eller avför träd, som ej blivit uppmätt och stämplat.»

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet att hänvisa till statsrådsprotokollet.

Motioner.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade, likalydande motioner, nämligen nr 73 i första kammaren av herr *Rogberg* och nr 131 i andra kammaren av herr *Wiklund* i Brattfors, i vilka hemställts, att Kungl. Maj:ts proposition nr 4 med förslag om ändrad lydelse av 1 och 9 §§ i förordningen den 18 juni 1915 om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom de delar av Västerbottens och Norrbottens län, som ej höra till lappmarken, ej må av riksdagen bifallas.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för denna hemställan, tillåter sig utskottet att hänvisa till motionerna.

Den 18 juni 1915 utfärdade Kungl. Maj:t med riksdagen förordning om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom de delar av Västerbottens och Norrbottens län, som ej höra till lappmarken, att träda i kraft den 1 januari 1916. Enligt denna förordning fick å enskilde tillhörig skogsmark inom nämnda landsdelar avverkning av undermåliga, icke torra barrträd endast ske efter utsyning enligt förordningens bestämmelser. Skulle emellertid avverkningen ske för oundgängligt husbehov inom skifteslaget, där fastigheten vore belägen, eller angränsande skifteslag, var utsyning icke erforderlig.

Genom av Kungl. Maj:t med riksdagen den 19 juni 1917 utfärdad förordning undergick 1915 års förordning viss ändring. Sålunda föreskrevs, att tillstånd till avverkning ej heller skulle erfordras, där det avverkade virket skulle upphuggas till ved för att inom förordningens tillämpningsområde användas för oundgängligt husbehov. Härigenom hade större frihet medgivits i avseende å avverkning av ved till bränsle.

Det dröjde emellertid ej länge, förrän till Kungl. Maj:t började inkomma framställningar, som syntes giva vid handen, att det år 1917 gjorda tillägget till 1 § av 1915 års förordning möjliggjort större avverkning av undermålig skog än som kunde anses förenlig med god skogshushållning. Det framhölls, bland annat, att genom 1917 års förordning en återgång i det närmaste skett till förhållandena före år 1916 inom dimensionslagens tillämpningsområde. Med anledning av dessa framställningar avlät Kungl. Maj:t till 1918 års lagtima riksdag proposition, nr 245, om ändrad lydelse av 1 och 9 §§ i 1915 års förordning.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 13 juni 1918, nr 385, tillkännagav riksdagen, att denna proposition icke kunnat av riksdagen antagas, och anhöll riksdagen tillika, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa ytterligare utredning om och i vad mån, utöver vad i förenämnda förordning den 18 juni 1915 föreskrivits, bestämmelser kunde anses erforderliga till förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom ifrågavarande delar av landet. Det syntes riksdagen vanskligt att på grund av den erfarenhet, som vunnits under den korta tid, som förflutit sedan 1917 års ändring genomfördes, bilda sig en bestämd uppfattning om verkningarna av denna ändring. Av de avgivna utlåtandena hade riksdagen i allt fall icke kunnat med bestämdhet bedöma, huruvida 1917 års lagändring medfört sådana menliga följder, som då gjordes gällande. För genomförandet av en förändrad lagstiftning i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag syntes därför, enligt riksdagens förmenande, ytterligare utredning erforderlig.

Då förslaget till ifrågavarande förordning genom proposition förelades 1915 års riksdag, uttalade riksdagen, att det inför den kritik, som riktats mot dimensionslagar i allmänhet, givetvis kunde ifrågasättas, huruvida lagstiftning av detta slag borde vidare utvecklas och bibehållas. Det framhölls även, att den meningen gjort sig gällande, att man i varje fall borde avvakta det förslag, som snart vore att förvänta från skogslagstiftningskommittén, för att se, huruvida icke detta med lämpliga tillägg och förändringar skulle kunna passa för jämväl nu ifrågavarande landsdelar. Riksdagen ansåg sig likväl på grund av de obestriddliga förbättringar, som det i propositionen framlagda förslaget innebar, böra bifalla Kungl. Maj:ts förslag, och uttalade riksdagen därjämte, att, därest annat bättre lagförslag — varigenom dimensionsprincipen bleve avlöst av andra trygghetsåtgärder mot skövling samt skogsvårdssynpunkterna bättre tillgodosedda — i en nära framtid skulle kunna framläggas, intet hinder torde möta, att ett sådant förslag efter vederbörlig granskning komme att ersätta dimensionslagen för Norrbottens och Västerbottens läns kustland.

1918 års lagtina riksdag anförde i nu ifrågavarande avseende för sin del, bland annat, att, enligt vad riksdagens vederbörande utskott inhämtat, skogslagstiftningskommittén inom en nära framtid torde komma att avgiva sitt betänkande. På grund härav syntes det riksdagen lämpligt att avvakta detta betänkandes framläggande för att erhålla kännedom om, huruvida detta innehölle förslag till en mera rationell lagstiftning på förevarande område. För den händelse detta betänkande av någon anledning icke skulle kunna genom proposition föreläggas 1919 års riksdag och den föreliggande frågan därigenom då lösas, syntes det riksdagen emellertid lämpligt, att ytterligare utredning i förevarande ärende verkställdes, så att med full tydlighet kunde utrönas, huruvida den år 1917 vidtagna ändringen medfört skadliga följder. Det förslag, vartill denna utredning kunde föranleda, torde, under nyss angiven försättning, föreläggas 1919 års riksdag.

Riksdagen har sålunda redan uttalat, att enligt riksdagens mening ifrågavarande förordning borde betraktas såsom provisorisk och endast gälla, till dess en mera rationell lagstiftning på grundvalen av skogslagstiftningskommitténs förslag kunde genomföras.

Till det förevarande proposition bilagda statsrådsprotokollet har föredragande departementschefen anført, att nämnda kommitté den 9 december 1918 avgivit ett med del 1 betecknat, omfångsrikt betänkande. Delen 2, som utgjorde en vidlyftig reservation av kommitténs ordförande och innefattade ett parallellförslag, hade ännu icke blivit färdig-

tryckt. Då ett flertal myndigheter m. fl. uppenbarligen borde höras över dessa förslag och jämväl lagrådets yttrande skulle inhämtas, syntes det departementschefen icke sannolikt, att frågan skulle kunna föreläggas 1921 års riksdag. Förr än tidigast med nyåret 1923 torde därför en ny allmän lagstiftning angående de enskilda skogarna icke kunna träda i tillämpning, och tidpunkten kunde lätteligen komma att förskjutas framåt, därest en mera väsentlig omarbetning av kommittéförslaget skulle visa sig påkallad. Nyssberörda kommittés förslag gällde icke dimensionslagens tillämpningsområde. Frågan, huruvida den blivande lagstiftningen angående enskilda skogar överhuvud borde i sina principer tillämpas även inom sagda område, tarvade, såsom kommittén ock framhållit, särskild undersökning.

Genom nu förevarande proposition har Kungl. Maj:t framlagt nytt förslag till ändrad lydelse av 1 och 9 §§ i 1915 års förordning såsom dessa paragrafer lyda enligt 1917 års författningsändring.

Någon ändring av den nu gällande bestämmelsen, att tillstånd till avverkning icke erfordras, då avverkningen skall ske för oundgängligt husbehov inom skifteslaget, där fastigheten är belägen, eller angränsande skifteslag, har icke av Kungl. Maj:t ifrågasatts.

Däremot har det genom 1917 års författningsändring i 1915 års förordning införda stadgandet, att dylikt tillstånd ej heller erfordras, där det avverkade virket skall upphuggas till ved för att inom förordningens tillämpningsområde användas för oundgängligt husbehov, i Kungl. Maj:ts förslag ersatts med följande bestämmelse: »Ej heller erfordras tillstånd i fråga om virke, som försålts till enskilda förbrukare för att inom denna förordnings tillämpningsområde användas till brännved för eget oundgängligt husbehov, dock att innehavare av avverkningsrätt endast med fastighetsägarens särskilda samtycke må verkställa dylik avverkning; skolandet sålunda avverkat virke före avforslingen upphuggas till kastved.»

Den närmare innebörden av detta ändringsförslag är i huvudsak följande. Medan det enligt gällande bestämmelser för rätt till avverkning utan föregående utsyning är till fyllest, att det avverkade virket *skall* upphuggas till ved för angivna ändamål, måste enligt Kungl. Maj:ts förslag virket *hava före avverkningen försålts till förbrukare*. Därjämte måste det avverkade virket *före avforslingen upphuggas till kastved*. Genom dessa förändrade föreskrifter avses dels att förhindra, att avverkning sker för försäljning till uppköpare, dels ock att bereda större möjlighet till kontroll av för vilket ändamål virket skall användas. Då vidare gällande bestämmelser tala om »oundgängligt husbehov», användes i Kungl. Maj:ts förslag orden »*eget oundgängligt husbehov*». Insättandet av ordet

»eget» framför orden »oundgängligt husbehov» avser att ytterligare inskräpa, att avverkningen får ske endast efter det försäljningsavtal om veden slutits mellan skogsägaren och den som *själv* skall använda veden. Genom införande av orden »till *enskilda* förbrukare» har tydligare angivits, att under *begreppet husbehov* icke får innefattas bränslebehovet för exempelvis regementen, industriella anläggningar, skolor, tingshus eller dylikt. Ordet »ved» har utbytt mot ordet »*brännved*». Slutligen förekommer i Kungl. Maj:ts förslag en bestämmelse, som rör rättsförhållandet mellan en jordägare å ena sidan och en innehavare av en redan upplåten avverkningsrätt å den andra, nämligen föreskriften, »att innehavare av avverkningsrätt endast med fastighetsägarens särskilda samtycke må verkställa dylik avverkning».

I de i ämnet väckta motionerna har yrkats avslag å Kungl. Maj:ts förevarande proposition. För den, som vore förtrogen med förhållandena i ifrågavarande landsdelar, stode det nämligen enligt motionärernas förmenande klart, att genom de av Kungl. Maj:t föreslagna förändrade bestämmelserna stora svårigheter skulle komma att uppstå för anskaffande av ved till kyrkliga och kommunala institutioner, såsom kyrkor, skolor, sjukstugor, tingshus, kommunalhus och andra församlingshus m. fl. Men även för enskilda förbrukare skulle olägenheter komma att yppa sig och följden av lagändringen bliva minskad tillgång å samt fördyring av bränslet. Man måste, anförda motionärerna, ovillkorligen fråga sig, varför denna stränghet, som ej tillämpades annorstädes, skulle vara erforderlig just i de norrländska skogrika men jämförelsevis glest befolkade bygderna, och detta fastän man tryggt kunde påstå, att skogsskövling ej förekomme mera där än å andra orter.

Utskottet har ej heller för egen del blivit genom den i ärendet förebragta utredningen övertygat om, att de av Kungl. Maj:t nu föreslagna skärpningarna av 1915 års förordning äro av förhållandena ovillkorligen påkallade. Såsom inhämtas av de utlåtanden, som i ärendet avgivits av länsstyrelsen i Västerbottens län, skogsvårdsnämnden och landstinget i samma län, synes något behov av dimensionslagens skärpning i av Kungl. Maj:t föreslagen riktning icke förefinnas inom sagda län. Med endast få undantag hava dessutom de i ärendet hörda skogsstatstjänstemännen samstämmt framhållit, att ingen nämnvärd skogsskövling till följd av 1917 års ändringar i dimensionslagen förekommit, ehuru väl så gott som samtliga, vilka yttrat sig härutinnan, uttalat, att detta förhållande borde tillskrivas den omständigheten, att befolkningen i orterna ej ännu insett eller fattat räckvidden av dessa ändringar. Då emellertid, enligt vad utskottet inhämtat, även delen 2 av skogs-

lagsstiftningskommitténs betänkande numera avlämnats samt kommitténs betänkande i sin helhet därefter utsänts på remiss med förständigande för vederbörande att inkomma med yttranden med anledning av det samma före den 1 december 1920, torde den tidpunkt, då en ny, mera ändamålsenlig lagstiftning på ifrågavarande område kan framläggas, icke vara mera avlägsen än att den utan fara torde kunna avvaktas.

Utskottet får därför under återopande av det anförda hemställa,

att riksdagen må, med bifall till de i ämnet väckta motionerna, avslå Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Stockholm den 18 mars 1920.

På jordbruksutskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.

Närvarande: Hrr greve Hamilton, Norin, Hellström, Träff, Elisson, Ingeström, greve Wachtmeister, Lindskog, Öberg, Sjöblom, Olsson i Broberg, Sävström, Barthelson, Flognfält, Igel och Svensson i Eggelstad.

Reservation

av herrar *Ingeström*, greve *Wachtmeister*, *Barthelson* och *Elisson*, som ansett, att utskottets utlåtande bort hava följande lydelse:

»Den 18 juni 1915 utfärdade Kungl. Maj:t med riksdagen förordning — — — — — *samtjycke må verkställa dylik avverkning*».

I förväntan på en ny, mera ändamålsenlig lagstiftning på ifrågavarande område, om vars önskvärdhet någon tvekan näppeligen kan råda, torde enligt utskottets mening 1915 års förordning alltjämt böra bibehållas. Motionärerna hava ej heller ifrågasatt dess upphävande utan allenast hemställt om avslag å Kungl. Maj:ts förevarande proposition. För den, som vore förtrogen med förhållandena i ifrågavarande lands-

delar, stode det nämligen enligt motionärernas förmenande klart, att genom de av Kungl. Maj:t föreslagna förändrade bestämmelserna stora svårigheter skulle komma att uppstå för anskaffande av ved till kyrkliga och kommunala institutioner, såsom kyrkor, skolor, sjukstugor, tingshus, kommunalhus och andra församlingshus m. fl. Men även för enskilda förbrukare skulle olägenheter komma att yppa sig och följden av lagändringen bliva minskad tillgång å samt fördyring av bränslet. Man måste, anför motionärerna, ovillkorligen fråga sig, varför denna stränghet, som ej tillämpades annorstädes, skulle vara erforderlig just i de norrländska skogrika men jämförelsevis glest befolkade bygderna, och detta fastän man tryggt kunde påstå, att skogsskövling ej förekomme mera där än å andra orter.

Utskottet vill med anledning av vad motionärerna sålunda anført endast erinra om, att rätten till avverkning av skog å fastighet i enskild ägo även utanför Västerbottens och Norrbottens läns kustland är underkastad betydande inskränkningar, att 1915 års här ifrågavarande förordning endast har avseende å undermåliga, icke torra barrträd, samt att tillstånd till avverkning även av dylika barrträd under vissa förutsättningar kan erhållas.

Inför de bestämda uttalanden, som under ärendets utredning gjorts av såväl flertalet skogstjänstemän som domänstyrelsen angående faran för skogsskövling, därest nu gällande stadganden bibehållas oförändrade, har utskottet, som håller före, att de av motionärerna hysta farhågorna äro överdrivna, ansett sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

Under återopande av det anförda, och då utskottet vid granskning av Kungl. Maj:ts förslag icke funnit anledning till anmärkning, hemställer utskottet,

att riksdagen må, med avslag å motionerna nr 73 i första kammaren och nr 131 i andra kammaren, bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.»